

**EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIM
DERSİ UYGULAMALARINDA ALANLARINA ÖZGÜ ETKİNLİK
OLUŞTURMA ÇALIŞMALARI**

**EDUCATION FACULTY'S STUDENTS'S CREATİNG SPESIFIC
ACTIVITY FOR THEIR WORK AREAS IN WRITTEN
EXPRESSION LESSONS**

*Bilge BAĞCI AYRANCI**

Özet:

Eğitim Fakültesi öğrencileri, lisans eğitimlerinin birinci sınıflarında Türkçe I: Yazılı Anlatım dersi almaktadırlar. Bu ders kapsamında eğitim fakültesi öğrencilerinin bir öğretmen adayı olarak yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Türkçe I: Yazılı Anlatım derslerinde yazma süreci, yazılı anlatımda dikkat edilmesi gerekenler, yazılı anlatım türleri, yazılı anlatımı değerlendirme gibi konulara yer verilmektedir. Türkçe I: Yazılı Anlatım dersinin farklı bölümlerdeki öğrenciler tarafından alınıyor olması Türkçe I: Yazılı Anlatım dersinin anlatımında dikkat edilecek noktaları da farklılaştırmaktadır. Türkçe I: Yazılı Anlatım dersinin farklı bölümlerdeki öğrencilere anlatımı sırasında hedef kitlenin dikkatini çekme yönünden buldukları bölümle ilişkilendirerek dersi anlatma ihtiyacı bu araştırmanın gerekliliğini ortaya koymuştur.

“Türkçe I: Yazılı Anlatım dersinde öğrendiği yazılı anlatım türlerini, yazılı anlatım planını vb. Eğitim Fakültesi öğrencisi kendi bölümüne uygun bir şekilde nasıl kullanabilir? Bundan nasıl yararlanabilir?” soruları etrafında şekillenen bu çalışma, yapılandırıcı yaklaşımın etkinlik temellilik esasına da uyum göstermektedir. Öğretmen adayının alanıyla ilgili etkinlik oluşturma konusunda alıştırmalarına yer verilen bu çalışma içerisinde betimsel analiz yöntemi ile gönüllü öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yazılı Anlatım, Etkinlik, Türkçe Eğitimi, Dil Becerileri, Yapılandırmacılık.

Abstract:

Education faculty students, in first class of undergraduate writing lesson. In this lesson, the students of the education faculty as a teacher candidate written expression skills. Written expression lessons in patch process, to be considered a written walkthrough, written expression types, as well as the written narrative assessment. Writing is that different sections of the lessons taken by students in the

* Dr. Öğr. Üyesi, Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı – Yozgat bilge.ayranci@bozok.edu.tr

lesson of writing consider also distinguishes. Different sections of the lesson to students writing narrative in terms of the audience attention during their lesson by associating the department needs to tell this research has revealed the necessity of.

Written expression lesson “when he found out in the types of written expression, written expression plan etc. education faculty’s students how to own section can use a suitable? How can benefit from?” questions around this work on the basis of compliance with, configurator shows the approach activities. Teachers in the field of activity of creating descriptive analysis in this study to practice the method with the prospective teachers volunteer views.

Key words: Writing, Activities, Turkish Education, Language Skills, Constructivism.

GİRİŞ

Türkçe I: Yazılı Anlatım dersi, eğitim fakültesi öğrencilerinin, lisans eğitimlerinin birinci yılında aldıkları zorunlu derslerdendir. Bu ders kapsamında eğitim fakültesi öğrencilerinin bir öğretmen adayı olarak yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşmak için ilköğretim ve ortaöğretim programlarına uygun olarak yapılandırıcı yaklaşımın etkinlik temellilik esasının dikkate alınması gerekir.

1. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM VE ETKİNLİKLER

Eğitimde son yeniliklere bakıldığında yapılandırmacı yaklaşım eğiliminin olduğu görülür. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenen pasif değil aktiftir, bilgiler birbirinden kopuk değil birbiri ile ilişkilidir. Öğrenme etkinliklerle desteklenir.

Wilson’a (1996) göre (Akt: Akdeniz ve Keser, 2004), öğrenme ortamlarında öğretmenlerin öğrenmenin gerçekleşmesine yönelik çalışmaları, genel olarak öğretim etkinlikleri olarak isimlendirilebilir.

Etkinlik temelli öğrenme Türkiye’de 2005 yılından itibaren uygulanmaktadır. Etkinlik temelli öğrenmede uygulayıcı ve değerlendirici konumdaki öğretmenlere büyük görev düşmektedir (Ayvacı ve Devocioğlu, 2006).

Beysin temelli öğrenmenin temel ilkeleri öğrenmenin fizyolojisi, iyi beslenme, yeterli uyku, hareket vb. değişkenlerin ve duyguların önemi, duyguların hatırlama üzerindeki etkisi, birçok duyuya hitap eden çoklu ortamların sağlanmasının önemi, aktif öğrenme ortamlarının sağlanmasının gerekliliği çeşitli yöntemler kullanmanın öğrenme üzerindeki etkisi, zeka alanları ve materyal kullanımı konusunda bir farkındalık yarattığı olarak

sıralanabilir. Beyin temelli öğrenme amaçlarına göre öğrenme ortamları, etkinlikler ve materyaller yapılandırılmalıdır (Oktay ve Çakır, 2013, s. 7).

Yapılandırmacı yaklaşımda bilgi edinme bir sonuç değil, yeni bilginin oluşturulması için bir kaynaktır. Bunun neticesinde her birey öğrendiklerinden elde ettiği anlamı kendi içsel yapılarında, geçirdiği deneyimlere, yaptığı gözlemlere ve mantıksal düşünme süreçlerinin etkileşiminden geçirek yapılandırır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenme bilişsel olduğu kadar sosyal bir süreçtir. Yapılandırmacı yaklaşım öğrenciyi aktif halde görmek ister. Bu bakımdan yapılandırmacı sınıf, öğrenenlerin bilişsel yeterliliklerinin harekete geçirildiği, sorgulamaların, problem çözmenin, araştırma ve inceleme etkinliklerinin sıklıkla düzenlendiği bir yer olarak görülmektedir. Yapılandırmacı öğrenmenin uygulamaları sırasıyla işbirliğine dayalı öğrenme, sorgulamaya dayalı öğrenme, probleme dayalı öğrenme, araştırmaya dayalı öğrenmedir. İş birliğine dayalı öğrenmeye göre öğrenme sürecinde sosyal etkileşim ortamı yaratmak anlam oluşturmayı ve bilişsel gelişimi desteklemektedir. Yapılandırmacı öğrenme sürecinde sorgulama, öğrenenlerin araştırma becerilerini ve ilgilerini artırmaktadır. Yapılandırmacı öğrenmenin bir başka öğretim uygulaması probleme dayalı öğrenmedir. Öğrenenlerin problem çözüme, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri ile araştırma becerileri, probleme dayalı öğrenme sürecinde gelişmektedir. Yapılandırmacı öğrenmenin bir diğer öğretim uygulaması ise araştırmaya dayalı öğrenmedir. Araştırmaya dayalı öğrenmede ise öğretmen tarafından ilk olarak problem oluşturulmakta, daha sonra öğrencilerin hipotezler kurması, uygun veriyi ve yöntemi seçmesi, toplanan verileri düzenlemesi ve yorumlamaları, ortaya çıkan sonucu ve önerilerini sınıfça tartışmaları gerekmektedir (Akınoğlu, 2004, s. 76-83).

Geleneksel eğitim anlayışı öğretmeni merkeze alır, aktif öğrenme anlayışı ise öğrenci odaklıdır. Aktif öğrenmede öğrenciler yeni fikirler üretir ve öğrendiklerini yaşama aktarır. Bu durum öğrencinin özgüvenini, güdüsünü ve yaratıcılığını arttırır. Bu sebeple sınıflarda aktif öğrenme yaklaşımı geleneksel yaklaşımlara tercih edilmelidir. Öğrenciler, anlatılan konuların içeriğini ve anlatılış şeklini zevkli, dikkat çekici bulurlarsa öğrenme durumuna aktif olarak katılırlar. Bu nedenle ders sırasında kullanılan etkinlikler, öğrenmenin kalıcı olmasında, derse karşı olumlu tutum oluşmasında ve derse ilgi çekmede katkı sağlayabilir (Camci, 2012, s. 15-33).

Öğretmenlerin bilgiyi doğrudan aktarmak yerine, öğrencileri bilgiyi keşfetmeye yönlendirecek nitelikte dersler düzenlemesinin ve farklı yöntem teknik ve yaklaşımları kullanmasının önemli olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin sınıf içerisinde daha aktif olması, çevresindeki problemlerin farkına varması, problemlere farklı çözüm yolları üretmesi ve öğrenme sürecini daha verimli bir şekilde sürdürmesini sağlayacak en etkili

yollarından biri öğrencilere etkinlik temelli çalışmalar sunulmasıdır (Topaloğlu, 2013, s. 24).

Etkinlik uygulanırken dikkate alınacak hususlar şunlardır:

- Hedef kitle iyi tanınmalıdır.
- Ders planlı bir şekilde yürütülmelidir.
- Ders, öğrencilerin etkileşimine fırsat verecek şekilde yürütülmelidir.
- Öğrenci derste motive edilmelidir.
- Görsel, işitsel algıya hitap edecek şekilde ders planlanmalıdır.
- Konuların birbiri ve günlük yaşamla bağlantısı kurulmalıdır.
- Öğrenme sürecinde farklı etkinlikler kullanılabilir (Sökmen, 2000).

Yapılandırmacı yaklaşımda bilginin önceki bilgiler ve yeni bilgiler şeklinde ve birbiri ile ilişkili halde beyne kodlandığı bu şekilde de geri çağrıldığı kabul edilmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencilere yeni konular sunulurken eski konularla ilişkilendirilmeye çalışılmasının sebebi budur. Aynı zamanda yapılandırmacı yaklaşım bilgilerin somutlaştırılmasını ve öğrencinin de bilgiyi yorumlayarak öğrenme etkinliğine aktif olarak katılmasını ister. Bu bakımdan yapılandırmacı yaklaşımla öğrenmede konuya, hedef kitleye uygun etkinliklerle öğrenmenin kalıcılığı desteklenmeye çalışılır.

2. TÜRK DİLİ: YAZILI ANLATIM DERSİ

İlk olarak Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesinde okutulmaya başlayan zorunlu Türk Dili dersi, YÖK'ün 1981 yılında kurulmasıyla birlikte bütün üniversitelerde ve her programda okutulmak üzere zorunlu dersler arasına alınmıştır, 1991'den itibaren iki yarıyıl sürmek üzere sadece 1. sınıflara haftada iki saat verilmektedir (Karataş, 2013, s. 1883).

Türk Dili derslerinde öğrenciden yazılı ve sözlü anlatımını geliştirmesi, dille ilgili bir kültür edinmesi ve dilden yola çıkarak ulusal kimliğe ve ulusal benliğe ulaşması beklenmektedir. Türkiye'de tüm yükseköğretim ve fakültelerde iki eğitim-öğretim döneminde okutulması zorunlu olan Türk dili dersi ile öğrencinin yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesi, dilden yola çıkarak ulusal kimlik ve benliğin kazandırılması, dil bilinci ve ana dil sevgisi verilmesi hedeflenmektedir. Bütün bunlara rağmen yükseköğretimde de Türk dili dersi ile ilgili kazanımlara yeterince ulaşılamamaktadır (Cemiloğlu, 2004, s. 173-182).

Öğrencilerin derse olan ilgisizliği Türk Dili dersinin sorunları arasında gösterilebilir. Türk Dili derslerinde başarıyı arttırmak için öncelikle

öğrencinin dersin önemine inandırılması gerekliliği ve bu amaçla öğrenciden gelecek talep doğrultusunda amaç eksenli bir ders planı oluşturulması gerekliliği söz konusudur (Vural, 2007, s. 500-503).

3. PROBLEM DURUM VE ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Yazılı anlatım dersi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı kapsamında okuyan öğrenciler için ilgi çekici olsa da diğer bölüm öğrencileri bu dersi ilgi çekici bulmamakta ve çoğu zaman ilerideki meslek hayatı için de gerekli görmemektedir. Aynı zamanda Türkçe I: Yazılı Anlatım dersinin genel not ortalamasını etkilememesi durumu da bu ilgiyi azaltmaktadır. Öğrencilerin öncelikle almış oldukları dersin kendileri için faydasına inanmaları gerekmektedir. Bu sayede derse olan ilgileri artacak ve dil becerilerinin gelişimleri de olumlu yönde etkilenecektir. Eğitimde yönelimlerin etkinlik temelli, somutlaşmaya dayalı olduğu görülmektedir. Bu bakımdan öğretmen adayının da öğrencilere vereceği kazanıma göre etkinlik oluşturma farkındalığının da artması gerekmektedir. Öğrencilerin çocukluklarından itibaren ilk karşılaştıkları uyaranlar arasında masal, hikâye gibi unsurlar bulunmaktadır. Bu bakımdan diğer derslerdeki soyut kazanımların masallar, hikâyelerle somutlaştırılabilirliği fikrinin öğretmen adayına farkındalık olarak kazandırılması önemlidir. Türk Dili: Yazılı Anlatım derslerinin işlenişine farklı bir bakış açısı kazandıracak fikri ile çalışma alana katkı sağlayacaktır.

4. YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma olarak betimsel yöntemde yapılmıştır. Veriler iki uzman tarafından benzer şekilde içerik analizi ile temalandırılmıştır. Araştırma kapsamında 2017-2018 Eğitim- Öğretim Yılı kapsamında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği dallarında öğrenim görmekte olan gönüllü öğrencilere “Yazılı Anlatım Dersi kazanımlarınızı ve alanınızın ders kazanımlarını düşündüğünüzde öğrencilerinize bunları kapsayacak nasıl etkinlikler oluştururdunuz? Örneklendiriniz.” sorusu yöneltilmiş alınan cevaplar örnekleri ile bulgularda sunulmuştur.

5. BULGULAR VE YORUM

Yazılı anlatım becerisi ile ilişkilendirilmiş farklı alanlarda etkinlik önerileri:

Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanı:

Bu alanda eğitim gören 15 gönüllü öğrenci araştırmaya katılmıştır. Katılımcıların verdiği cevapların temaları Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kazanım Etkinliklerinde Yazılı Anlatım Etkinlik Seçimleri

Seçim	Katılımcılar	f
Masal	K 1,	1
Şiir	K 1, K 3, K 4, K 5, K 13	5
Öykü	K 4, K 5, K 15	3
Bilmece	K 4	1
Röportaj	K 8, K 9	2
Gezi yazısı	K 5, K 10, K 11	3
Rapor	K 7, K 14	2
Mektup	K 6	1
Tiyatro	K 12	1
Makale	K 15	1
Deneme	K 2	1

Tablo 1 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının şiir, öykü ve gezi yazısı kullanarak etkinlik oluşturmaya daha eğilimli oldukları görülecektir. Genel olarak sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının masal, şiir, öykü, bilmece, röportaj, gezi yazısı, rapor, mektup, tiyatro, makale, deneme türlerini kullanarak etkinlik oluşturma eğiliminde oldukları söylenebilir. Sosyal bilgiler dersinin niteliği gereği rapor, gezi yazısı, röportaj gibi cevapların da verilerden çıktığı yorumu yapılabilir. Örnek katılımcı ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

K1: “Kendinizi Millî Mücadele kahramanlarının yerine koyup bir masal yazınız.”

K1: “Millî Mücadele kahramanlarıyla ilgili bir şiir yazınız ve o duyguyu yazdığınız şiirinizde hissettirmeye çalışınız.”

K2: “Geçmişimizdeki geleneksel oyunlarla kendi oyunlarınızı karşılaştırarak bir deneme yazınız. Yazdığınız bu denemeyi sınıftaki arkadaşlarınızın denemeleriyle karşılaştırınız.”

K3: “Bayrağımızın nasıl oluştuğunu, renginin ne anlama geldiğini, Hilal ile yıldızın ne anlama geldiğini anlatırım. İstiklal Marşımızı kimin yazdığını, kimlere yazıldığını anlatırım. Bunları anlattıktan sonra bayrak, vatan sevgisi ya da marşımızla ilgili şiir yazmalarını isterim.”

K4: “Dünya üzerinde herhangi bir ülkeyi seçiniz. O ülkeyi tarihî yerleriyle, coğrafi koşullarını, iklimini, nüfusunu vb. örneklerini araştırıp,

inceleyiniz. Yaptığınız araştırma sonucunda o ülkeyi bir şiir, bilmece ya da öyküleme tekniği ile yazarak arkadaşlarınıza sununuz.”

K4: *“Eğer siz bir tarihî eser olmak isteseydiniz, ne tür bir tarihi eser olmak isterdiniz? Olmak istediğiniz tarihi eseri neden ile açıklayıp, kendiniz o tarihî eserin yerine koyun ve bir gününüzü hikâye tekniği kullanarak yazınız.”*

K5: *“Bir ülke ile ilgili düşüncelerini bir hikâye şeklinde yazmalarını ve sınıfta sunmalarını isterim.”*

K5: *“Çanakkale gibi bir yere gezi yaparak öğrencilerin gezi sonrasında kafalarında oluşan bilgileri ve tasarıları bir kapıda kompozisyon şeklinde yazmalarını isterim.”*

K5: *“Konu ile ilgili şiir yazmalarını isterim.”*

K6: *“Örneğin çocuk haklarının ihlali sonucunda hapisanede olan çocuklarla ilgili moral mektubu yazdırılabilir.”*

K7: *“Sınıfı gruplara böler, her grubu Türkiye'nin bir bölgesinden sorumlu tutarım. Araştırmalarını yaptıktan sonra her grup üyesine söz düşecek şekilde sınıfı bilgilendirmelerini isterim. Öğrencilerin sunumlarından sonra çalışmalarını hakkında raporlarını isterim. Daha sonra da o güne dair dersten ne anladıklarını bir kâğıda yazıp vermelerini isterdim. Böylece konuyu ne düzeyde anlayıp anlamadıklarını fark ederim.”*

K8: *“Öğretmen sınıfta çocuklara konuyu bir slayt üzerinden çeşitli örneklerle açıklayarak anlatır ve ardından çocuklara bir röportaj ödevi verir. Çevrelerindeki biriyle mesleği hakkında kısa bir röportaj yapmaları ve sınıfa bu röportajlarını sunmaları istenir. Böyle bir ödev çocukların meslekleri daha yakından tanımalarını, gelecekte kendi yetenekleri doğrultusunda hangi mesleği seçebilecekleri konusunda fikir sahibi yapar.”*

K9: *“Eski dönem önemli Türk insanlarından birinin günümüze geldiğini düşünüp, onunla röportaj yaptığımızı düşünelim. Yaşadığı dönemin siyasal, sosyal ve kültürel yapısıyla ilgili sorular sorup cevapladığını düşünüp yazıya dökelim. Yazılan yazıyı sınıfta arkadaşlarımızla paylaşalım.”*

K10: *“Sınıf ikişer kişilik gruplara ayrılır. Her grubun eski zamanda birer kervanın başı olduğu ve ticaret amaçlı ipek yolunu kullanması gerektiği anlatılır. Gruplar kendi belirleyecekleri güzergâh üzerindeki şehirleri, kervansarayları, kültürleri vb. etmenleri içeren bir gezi yazısı yazması istenir. Yazılan yazılar sınıfta sunulur.”*

K11: *“Çocuklara miras ve kültürün tanımını yaptırırdım. Tarihî mirasımız olan yerlere geziler düzenlendikten sonra herkesin gördüğü*

şeyleri yazmalarını isterdim. Daha sonra yeniden miras ve kültürün tanımını yapmalarını isterdim.”

K12: “İthalatı nasıl azaltıp ihracatı nasıl arttırabileceğimize dair bir kompozisyon yazmalarını isterdim. Ayrıca öğrencilerden kronolojik sırada bir tarih şeridi oluşturmalarını ve bu olayları özet niteliğinde bir tiyatroyla anlatmalarını isterdim.”

K13: “Öğrencilere konuyla ilgili şiir yazdırırdım.”

K14: “İki adet cam kavanoz edinin. Bu cam kavanozların içini iki ayrı yaşam alanı olarak hayal edin. İkisinin içine de ev resmi çizip yapıştırın. Kapak kısmının içine ise birinin bulutlarını beyaz pamukla yapıştırın. Diğersinin pamuklarını ise griye boyayın ve yapıştırıp kapatın. Şimdi elinize iki adet kâğıt alın ve düşünün. Siz bir mühendissiniz, bu iki evde de yaşadığımızı düşünün. Öncelikle bu beyaz pamukla yaptığımız bulutlar, havanın temiz, ferah ve günlük güneşlik olduğunu varsayarsak; hiçbir sorun ortaya çıkmayacaktır. O halde, bu evde yaşadığımızı düşünün ve ne hissettiğinizi, doğanın döngüsünü bir kâğıda yazın. Diğer griye boyadığımız bulutlar, hava dumanlı ve kötü koktuğunu düşünün. Örneğin dışarda gezmeye çıkmak istediğinizde bile bu kötü koku sizi rahatsız ediyor. Bir de burada yaşadığımızı düşünün. Üstelik eviniz ormana yakın bir yerde ama siz astım hastasıdır. Diğer kâğıda da ne hissettiğinizi, burada yaşamının olumlu ve olumsuz yönlerini yazın. Bu değerlendirmenin sonunda mühendis olarak evlerin, binaların yapımında havanın kirlenmesini önlemek adına ne gibi uygulamalar yapardınız yazın.”

K14: “Afrika’da olduğunuzu düşünün, sular yok denecek kadar az. Ve biz de günlük hayatta suları ne kadar sık ve çok kullandığımızı tespit edip sonuçlar çıkartacağız. Bir hafta boyunca suyu ne sıklıkla ve ne kadar kullandığınızı gözlemleyin. Yine bir hafta boyunca evinizdeki üç saksı çiçeği üzerinde deney yapın.

Birinci çiçeği: Günde iki kere yarım çay bardağı kadar su ile sulayın.

İkinci çiçeği: Günde iki kere yarım su bardağı kadar su ile sulayın.

Üçüncü çiçeği: Günde iki kere iki su bardağı kadar su ile sulayın.

Birinci çiçeği Afrika’da yaşayan bir çocuk olduğunu düşünün. Diğer iki çiçeği de insan olarak düşündüğümüzde hangisinin siz olduğuna karar verin. Bir hafta sonunda neler olduğunu ve ne gibi önlemler almamız gerektiğini notlar alın.”

K15: “Öğrencilere çevrelerinde tanıdıkları ve gördükleri kişilerin mesleklerini yazdırırdım. Nasıl çalıştıklarını ve eğitim sürecini yazdırırdım.”

K15: “Yaşamlarındaki önemli olayları hikâye şeklinde anlattırırđım. Aile bireylerinin yaşamındaki belli başlı olayları defterlerine not almalarını isterdim. Bu konuya dair bir makale yazmalarını isterdim.”

Matematik Eğitimi Alanı:

Matematik öğretmeni adaylarından araştırma kapsamında sekiz öğretmen adayı çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Tablo 2 incelendiğinde matematik öğretmeni adaylarının etkinlik oluşturmada yazılı anlatım tür seçimleri görülecektir.

Tablo 2: Matematik Öğretmeni Adaylarının Kazanım Etkinliklerinde Yazılı Anlatım Etkinlik Seçimleri

Seçim	Katılımcılar	f
Masal	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8	8

Tablo 2’de görüleceği üzere matematik öğretmeni adayları kazanımları için etkinlik oluşturmada en çok masal türünü tercih etmişlerdir. Matematikte soyut kazanımların çok olmasına masal türünün özellik bakımından daha yakın olması ve çocuğun bildiği bir tür olması buna etki etmiş olabilir. Örnek katılımcı ifadeleri:

K1: “Geometrik şekillerle ilgili masal yazmaları istenebilir.”

K2: “Doğal sayılarla ilgili masal yazmaları istenebilir.”

K3: “Sayılar konusuyla ilişkili masal yazdırılabilir.”

K4: “Satranç konusuyla ilgili masal yazdırılabilir.”

K5: “Sayılar konusu ile ilgili masal yazdırırdım.”

K6: “Kümeler konusuyla ilgili masal yazdırırdım.”

K7: “Karekök konusuyla ilgili masal yazdırırdım.”

K8: “Dört işlem ve sayılar konusuyla ilgili masal yazdırırdım.”

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Eğitimi Alanı:

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni adaylarından araştırma kapsamında 10 öğretmen adayı çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni adaylarının etkinlik oluşturmada yazılı anlatım tür seçimleri görülecektir.

Tablo 3: Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmeni Adaylarının Kazanım Etkinliklerinde Yazılı Anlatım Etkinlik Seçimleri

Seçim	Katılımcılar	f
Hikâye	K1, K2, K3, K4, K5, K8, K10	7
Masal	K1, K9	2
Sohbet	K7	1
Deneme	K6	1
Tiyatro	K9	1

Tablo 3 incelendiğinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının etkinlikleri için en uygun yazılı anlatım türü olarak hikâye ve masalı gördükleri söylenebilir. Hikâye türünün gerçeğe daha yakın olması ve öğretmen adayının branşı gereği öğrencide sosyal doğru davranış geliştirmek istemesi buna sebep olmuş olabilir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının öğrencilerine etkinlik oluştururken yararlanmayı düşündükleri yazılı anlatım türleri genel olarak hikâye, masal, sohbet, deneme ve tiyatrodur denilebilir. Örnek katılımcı ifadeleri:

K1: “Okul sevgisi ile ilgili hikâye yazdırırdım.”

K1: “Kendine inanmak konusunda masal yazdırırdım.”

K2: “Sigaranın zararlarını hikâyeleştirerek anlatmalarını isterdim.”

K3: “Engellilerle ilgili farkındalık oluşturmak için hikâyeleştirilmiş bir metin istenebilir.”

K3: “İnsanın değerinin başarısı ya da başarısızlığının belirlemeyeceğini işleyen bir hikâye yazmaları istenebilir.”

K4: “Empati konulu hikâye oluşturma çalışması istenebilir.”

K5: “Yardımlaşma hakkında hikâye oluşturma çalışması yaptırılabilir.”

K6: “Örnek insan olmak ve başarıya ulaşmak konularında deneme yazma çalışmaları yaptırılabilir.”

K7: “Stres konusunda ve siber zorbalık konusunda sohbet türünde yazı yazdırılabilir.”

K8: “Engellilerle ve önyargıyla ilgili farkındalık oluşturmak için hikâye yazmaları istenebilir.”

K9: “Toplumda hoş karşılanan, yapılması beklenen davranışları, değerlerimizi yansıtan bir masal yazmaları istenebilir.”

K9: “Dürüstlük ve yalan söylememekle ilgili bir tiyatro metni yazmaları istenebilir.”

K10: “Öğrencilere kendileri yaşıyormuşçasına problem cümleleri verilir ve bu durumda ne yapacağına ilişkin yazı yazmaları istenir.”

K10: “Başlangıcı verilen bir hikâyenin örneğin sorumluluk ve adil olmak teması ile devam ettirilmesi istenilir.”

Fen Bilgisi Eğitimi Alanı:

Fen bilgisi öğretmeni adaylarından araştırma kapsamında 5 öğretmen adayı çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Tablo 4 incelendiğinde fen bilgisi öğretmeni adaylarının etkinlik oluşturmada yazılı anlatım tür seçimleri görülecektir.

Tablo 4: Fen Bilgisi Öğretmeni Adaylarının Kazanım Etkinliklerinde Yazılı Anlatım Etkinlik Seçimleri

Seçim	Katılımcılar	f
Benzetme	K1	1
Şiir	K2, K3, K4	3
Hikâye	K3	1
Fabl	K3, K4	2
Tiyatro	K4	1
Özet	K5	1
Masal	K4	1

Tablo 4 incelendiğinde fen bilgisi öğretmen adaylarının etkinlik oluşturmada daha çok şiir ve fabl türünü tercih ettikleri görülür. Bunun yanında verilen cevaplar arasında benzetme, şiir, hikâye, fabl, tiyatro, özet, masal olduğu ifade edilebilir. Yine cevapların ders kazanımlarına göre seçildiği yorumlanabilir. Örnek katılımcı ifadeleri:

K1: “Maddenin hallerini ve elementleri benzetmelerle yazdırabiliriz.”

K2: “Canlılar konusuna dair şiir yazdırılabilir.”

K3: “Solunum sistemi, boşaltım sistemi, dolaşım sistemi, sindirim sistemi gibi fen bilgisi konuları öyküleyici anlatım ve betimleyici anlatım teknikleri kullanılarak anlatılabilir. Çocuklara bu konu hakkında hikâye yazmaları istenebilir. Hayvanlar âlemini anlatırken çocuklar fabl türünü kullanabilirler. Bitkiler konusu sohbet türü ya da karşılaştırmalı anlatım türü ile anlatılabilir. Atom, molekül, bileşik konusu şiir olarak anlatılabilir.”

K4: “Çocuklara sindirim sistemimizi öğretmek istediğimde, anlatım türlerinden öyküleyici anlatım türünden faydalanırım ve çocukların her birine bir sindirim sisteminde yer alan organların isimlerini verir ve görevlerini üstlendiririm ve şiirsel olarak görevlerini söyletirim. Çocuklara herhangi bir konuyu öğretmek istediğim zaman örneğin beslenmenin insan vücudundaki yararlı ve zararlı etkileri konusunda iki gruba sınıflı ayırır, tartıştırır, tartışmacı anlatım tarzıyla da yazıya geçirmelerini isterim. Öğrencilere organların görevlerini masallaştırarak anlatmalarını söylerim. Tiyatro ve fabldan yararlanarak hayvanlar âlemi konularını işlerim. Öğrencilere örneğin organlar konusunu istasyon tekniği ile yazdırırım.”

K5: “Konuların işlenişinde eşli okuma-eşli özetleme ve beyin fırtınasına dayalı yazmadan faydalanırım.”

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının şiir, öykü ve gezi yazısı kullanarak etkinlik oluşturmaya daha eğilimli oldukları görülecektir. Genel olarak sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının masal, şiir, öykü, bilmece, röportaj, gezi yazısı, rapor, mektup, tiyatro, makale, deneme türlerini kullanarak etkinlik oluşturma eğiliminde oldukları söylenebilir. Sosyal bilgiler dersinin niteliği gereği rapor, gezi yazısı, röportaj gibi cevapların da verilerden çıktığı yorumu yapılabilir. Matematik öğretmeni adayları kazanımları için etkinlik oluşturmada en çok masal türünü tercih etmişlerdir. Matematikte soyut kazanımların çok olmasına masal türünün özellik bakımından daha yakın olması ve çocuğun bildiği bir tür olması buna etki etmiş olabilir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının etkinlikleri için en uygun yazılı anlatım türü olarak hikâye ve masalı gördükleri söylenebilir. Hikâye türünün gerçeğe daha yakın olması ve öğretmen adayının branşı gereği öğrencide sosyal doğru davranış geliştirmek istemesi buna sebep olmuş olabilir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının öğrencilerine etkinlik oluştururken yararlanmayı düşündükleri yazılı anlatım türleri genel olarak hikâye, masal, sohbet, deneme ve tiyatrodur denilebilir. Fen bilgisi öğretmen adaylarının etkinlik oluşturmada daha çok şiir ve fabl türünü tercih ettikleri görülür. Bunun yanında verilen cevaplar arasında benzetme, şiir, hikâye, fabl, tiyatro, özet, masal olduğu ifade edilebilir. Yine cevapların ders kazanımlarına göre seçildiği yorumlanabilir. Sonuç olarak Yazılı Anlatım dersinin öğretmen adaylarının alan eğitimleri ile ilişkilendirilmesi dikkatlerini derse daha çok çekmeye yarımış ve dersi işlevsel olarak kullanmalarını sağlamıştır. Araştırmanın sonucunu destekleyen diğer araştırmalar şu şekilde sıralanabilir:

Kösterelioğlu vd. (2014, s. 1044-1045) araştırmalarının sonucunda öğretmen adaylarının etkinlik temelli bir öğrenme ortamını oluşturma konusunda özellikle eğlenme imkanı verme, öğrenmeyi kolaylaştırma,

öğrenmede kalıcılık sağlama, ilgiyi çekme, derse katılım sağlama, yaratıcılığı teşvik etme, bireysel farklılıkları öğrenme ortamında ortaya çıkarma, motivasyon sağlama ve özgüven geliştirme gibi olumlu katkılar sunduğu gerekçeleriyle bu öğrenme anlayışını kullanmayı tercih edeceklerini ifade ettiklerini saptamışlardır. Bu sonuçtan hareketle öğretmen adaylarına branşları bazında öğretim programları doğrultusunda etkinlik temelli bir öğrenme sürecinin planlanması eğitiminin verilebileceği önerisinde bulunurlar.

Arı vd. (2010, s. 110) araştırmalarının sonucunda öğretmenlerin tamamının etkinlik temelli öğretimin başarısının kalıcılığını artırdığını düşündüklerini belirtirler.

Bağcı (2007, s. 56-57)'nin araştırmasına katılan öğretmen adayları ders içi etkinliklerde oluşturulacak küçük gruplarla ortak metin yazma çalışmaları, özet yazdırma çalışmaları ile yaratıcı yazma çalışmaları yaptırılmasının verimliliği daha da artıracığına inanmaktadır. Bu nedenle araştırmacı araştırmasının öneriler bölümünde Yazılı Anlatım derslerinin öğrenci beklentileri de göz önünde bulundurularak daha titiz ve daha kapsamlı işlenmesi için ders öğretim elemanlarına büyük sorumluluklar düştüğünü ifade eder. Öğrencinin ilgisini çekecek konularda etkinlikler oluşturulması gerektiğini de belirtir.

Uluçay (2016, s. 148) deneysel yöntem ile yaptığı araştırmasının sonucuna dayanarak “etkinliklerin ilgi çekici olması ve oyunlaştırılması öğrencilerin daha çok dikkatini çekmektedir ve derse karşı olan tutumlarının olumlu yönde değişmesini sağlamaktadır bu nedenle kelime öğretimi yapılırken ortak yaşantı alanı dikkate alınacak şekilde ilgi çekici etkinlikler tasarlanmalıdır” önerisinde bulunur.

Ebret (2015, s. 72) araştırmasının sonucunda etkinlik temelli matematik öğretimi yaklaşımının uygulandığı deney grubu ile öğretim programının ön gördüğü öğretimin sürdürüldüğü kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin, öğretim süreçleri sonunda problem çözme becerileri bakımından ve matematiğe ilişkin tutum gelişimleri bakımından deney grubu lehine anlamlı farklar bulmuştur.

Odabaşı ve Celkan (2010, s. 98), araştırmalarının sonucunda beyin temelli öğrenme yaklaşımına dayalı öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin başarılarını geliştirmede önemli bir etkisi olduğunu ifade etmektedirler.

Küpçü (2012, s. 196), araştırmasında etkinlik temelli problem çözme öğretim yaklaşımının orantısız problemleri çözme başarısı üzerine etkisini hem 7. hem de 8. sınıf düzeyinde etkili bir öğretim yaklaşımı olduğunu görmüştür.

Gürbüz vd. (2010, s. 1051)'e göre etkinlik temelli öğretim, öğrenme sürecini eğlenceli kılar, öğrenmenin anlamlı olmasını sağlar. Piaget'e göre çalışmanın yapıldığı 5. sınıf öğrencileri somut işlemler döneminde oldukları için bu dönemde öğretimin etkili olabilmesi için bu tür etkinliklerin kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Karataş (2013, s. 1896) araştırmasında üniversite öğrencilerinin üniversite öncesindeki yetersiz Türkçe eğitimi almış olduğu ve öğrencilerin sahip olduğu “olumsuz tutumlar”ın ortadan kaldırılmasının da üniversitelerde okutulan zorunlu “Türk Dili” dersinin temel hedefi olması gerektiğini vurgular.

Kırıkkaya (2009, s. 145)'nin yaptığı araştırma sonuçlarına göre Fen ve Teknoloji dersi öğretmenleri öğrenci merkezli dersi, yaparak yaşayarak öğrenmeyi, deney ve gözleme önem vermeyi, öğrencileri araştırmaya yöneltmeyi, ünitelerin etkinlik temelli olmasını önemsemektedir.

Ayhan (2011, s. 91) araştırmasının sonucunda ilköğretim 8. sınıf Matematik dersinde “Etkinlik Temelli Öğretimin” öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu katkısı olduğu sonucuna varmış ve matematik derslerinde etkinlikler uygulanarak öğretimin yapılmasını önermiştir.

7. ÖNERİLER

Türk Dili: Yazılı Anlatım derslerinde öğretmen adayının alan eğitimi ile ilişkilendirmeler yapılması ve öğretmen adaylarının etkinlik oluşturma becerisine katkı sağlayacak örnekler üzerinde uygulamalı çalışılması hem öğretmen adayının dil becerisine hem de alanına ilişkin becerilerine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akdeniz, A. R. ve Keser, Ö.F. (2004). Bütünleştirici Öğrenme Ortamlarında Öğretim Etkinliklerinin Planlanması ve Değerlendirilmesi. *Gazi XXII Eğitim Bilimleri Kongresi*, Ankara.
- Akinoğlu, O. (2004). Yapılandırmacı Öğrenme ve Coğrafya Öğretimi, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 10, 73-94.
- Arı, K., Çavuş, H. ve Sağlık, N. (2010). İlköğretim 6. Sınıflarda Geometrik Kavramların Öğretiminde Etkinlik Temelli Öğrenimin Öğrenci Başarısına Etkisi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 99-112.
- Ayhan, M. A. (2011). *İlköğretim 8. Sınıf Matematik Dersinde Etkinlik Temelli Öğretimin Akademik Başarıya Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ayvacı, H. Ş. ve Devecioğlu, Y. (2006). Keşfedici Laboratuvar Yaklaşımının Fen Kavramlarının Öğretiminde Kullanılması. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 5 (10), 125-144.

- Bağcı, H. (2007). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatıma Ve Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, *TÜBAR-XXI-*, 29-61.
- Camci, F. (2012). *Aktif Öğrenmeye Dayalı Etkinlik Temelli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Becerilerine Ve Öğrenme Sürecine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Cemiloğlu, M. (2004). Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Dersi İle İlgili Tespitler Değerlendirmeler ve Öneriler, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII (2), 173-182.
- Ebret, A. (2015). *Etkinlik Temelli Matematik Öğretiminin 3. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Ve Matematiğe İlişkin Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürbüz, R., Çatlıoğlu, H., Birgin, O. Ve Erdem, E. (2010). Etkinlik Temelli Öğretimin 5. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Olasılık Kavramlarındaki Gelişimlerine Etkisi: Yarı Deneysel Bir Çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 10 (2), 1021-1069.
- Karataş, M. (2013). Üniversitelerdeki Türk Dili Dersi ve Türkçe Konusundaki Tutumlar, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (1), 1881-1898
- Kırıkkaya, E. B. (2009). İlköğretim Okullarındaki Fen Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Programına İlişkin Görüşleri, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6 (1), 133-418.
- Kösterelioğlu, İ. ve Bayar, A. ; Kösterelioğlu, M. A. (2014). Öğretmen Eğitiminde Etkinlik Temelli Öğrenme Süreci: Bir Durum Araştırması, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (2), 1035-1047.
- Küpçü, A. R. (2012). Etkinlik Temelli Öğretim Yaklaşımının Ortaokul Öğrencilerinin Orantısal Problemleri Çözme Başarısına Etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13 (3), 175-206.
- Odabaşı, B. ve Hikmet Y. Celkan (2010). Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımının 12.Sınıf Öğrencilerinin Başarıları Üzerine Etkisi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (3), 87-104
- Oktay, S. ve Çakır, R. (2013). Teknoloji Destekli Beyin Temelli Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarıları, Hatırlama Düzeyleri ve Üstbilişsel Farkındalık Düzeylerine Etkisi, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 10 (3), 3-21.
- Sökmen, N (2000). Önlisans Öğrencilerinin Kimya Dersinde Uygulanan Aktif Eğitim Yöntemleri. *Eğitim ve Bilim*, 25.
- Topaloğlu, A.Ö. (2013). *Etkinlik Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Çocukların Akran İlişkilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uluçay, M. (2016). *Etkinlik Temelli Kelime Öğretiminin Ortaokul Öğrencilerinin Söz Varlığını Geliştirme Sürecine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Vural, H. (2007). Üniversitelerde Okutulan Türk Dili Dersi Üzerine. *Türk Dili*, 496-503.